

הדמיון בכוחות הנפש, קובץ א

נט. ישנה צורה מיוחדת שהדמיון מתלבש בה, כשהשכל פועל עליו. ואותה הצורה היא קדושה, ומבסמת את העולם, ומטהרת את האדם מכל טומאותיו. וכל זמן שהצורה הזאת מתטשטשת, והדמיון מצטייר ע"פ חק שלו בעצמו בלא השפעת השכל עליו, אז הוא המקור היותר נרפש לכל תקלה ולכל חטא ועון בחיי היחיד וחיי הציבור. הצורה הזאת של הדמיון עומדת היא בעצם טהרתה ע"פ ההשפעה הישרה של השכל, אצל אותם האנשים שבעצמם יש כח לחיות חיי הרוח באור השכל. אבל היא משתכללת ונבנית ג"כ בצורה הגונה, ע"י ארחות החיים וציור הרגשות, שהגדולים משיגים אותם מצד השפעת השכל. כשיעשו אצל הבינונים והקטנים, ע"פ ההשפעה הכללית שיש להגדולים על הקטנים. והמעשים והציורים יובילו את כח החיים, המתקשר בצורות הדמיוניות, אל המטרה הרצויה.

ס. אמנם השכל המלא, שהוא ראוי לכוון את אשורי הדמיון על דרך החיים, הוא השכל האלהי, שממנו באה הופעת הנבואה, בהתגלות התורה, ואור רוח הקודש, והמשכת ארחות החכמה של כל דורשי ד', וכל התכונות הנפשיות הנפעלות מהשפעה זו, וצורת החיים, שעל פיה מרוממים הם את הדמיון משפלותו, ומאירים אותו באור השכל, לאושר האדם.

רח. כך הוא הסדר. צריך לטהר ולאמץ את הגוף וכחותיו כולם, אח"כ בא כח הדמיון וכל סעיפיו, שצריך להיות ג"כ חזק ומזוכך, ואח"כ בא הרגש וכל ענפיו, ועל גביהם יבא השכל הברור, והסתעפותיו כולם, ואור ההקשבה העליונה, שבאה מהתנוצצות רוח קודש עליון, הוא בא על גביהם.

ריג. רוב בני אדם חיים הם חיים של דמיון, ואין בכחם כלל לחיות חיים של שכל. אשר על כן צריכים כל חלקי החיים שלהם להיות מתאימים זה עם זה, הידיעות של האמונה שלהם הן ג"כ ידיעות דמיוניות, לפי אותו הערך של כל ענין החיים שלהם. אבל אין הדמיון והשכל מחולקים זה מזה חילוק חטיבי, כ"א חילוק דרגאי. ישנם מדרגות שהדמיון הולך ומתברר, ובא בחלקיו לידי זיכוך, עד שהוא נכנס לגבול השכל, והשכל לפעמים יורד הוא בחלקיו ומתכנס לגבול הדמיון. ובכלל, ההבדל הוא בעיקרו בין ריחוק וקירוב של ההכרה הברורה, ולא הבדל עצמי. כי סוף כל סוף אין לאדם כי אם ידיעה צללית מכל דבר.

הדברים שהם יותר גדולים בערכם, הנוגעים הרבה למהות הרוחני העצמי של האדם בכללו ובפרטיו, הם יותר מתלבשים בכל הלבושים, בין בלבושי השכל לפי מדרגותיו, בין בלבושי הדמיון לפי חילוקי הדרגות שלו. שמירה גדולה צריך האדם לעשות שלא יחרב דמיונו, שלא יזוהו הדברים היסודיים הטובים מלעשות את התפשטות ענפיהם גם על הדמיון, כמו שהם מושרשים בשרשיהם בעומק השכל. כרותה היא הנפש, שגרמה להחריב את פעולת הדמיון, מהדברים היסודיים.

ריז. בחינוך האדם היחיד, וכן בחינוך האדם הכללי, האומה והאנושיות, צריכים לשום אל לב לאחדות הרוחניות, דהיינו שהשכל יהיה משפיע ישר על הרגש, והרגש על הדמיון, והדמיון על הפעולות. וכשיש סתירה בין אלה החלקים אז ההריסה מוצאת מקום לחול. ועל גבי אלה ארבעה החלקים, שהם שכל, רגש, דמיון, מעשה, מתעלה הענין האצילי, שהוא שורש הנשמה, של האיש ושל הציבור, במקור ההויה העליונה.

רסו. רוב בני אדם חיים הם את חייהם הרוחניים, וממילא גם חלק גדול מהמעשים, ע"פ השפעת הדמיון. והעבודה התרבותית צריכה לעשות לה למטרה, להכניס בתוך אותו הדמיון כמה שאפשר, ניצוצות שכליים ומוסריים. רק המעולים והגבורים ברוח, הם מתרוממים לחיות חיים שכליים, וגם הם קשורים הם בטבעם בהרבה שלשלאות במאסר הדמיון, וצריכים הם להתחשב עמו הרבה.

רנא. חלקים ידועים של הדמיון ושל הרצון משליכים בתור פסולת, חותכים וזורקים בתור ערלה, והמותר עולה ומתקדש.